Klucz i wskazówki dla nauczyciela

Kąt wpisany i środkowy

Karty są odrębnymi propozycjami pracy. Poziomy konkursowe oznaczają autorską ocenę trudności, nie cytaty z konkretnego konkursu.

Zadanie źródłowe / rozwiązanie

Kąt środkowy AOC na tym samym łuku co wpisany CDA ma miarę $2 \cdot 50^\circ = 100^\circ$. Odejmujemy kąt COB: $BOA = 100^\circ - 30^\circ = 70^\circ$.

Odpowiedź: C

1 / Od schematu do wyzwania

1. Punkty A,B,C,D leżą na okręgu. C i D leżą na tym samym łuku AB. Kąt ACB ma 26°. Oblicz ADB i mniejszy kąt AOB.

Odpowiedź: $26^\circ;\ 52^\circ$

Kąty wpisane oparte na tym samym łuku są równe. Środkowy na tym łuku jest dwa razy większy.

2. AB jest średnicą, C leży na okręgu, a kąt CAB ma 26°. Oblicz kąt ABC.

Odpowiedź: 64°

$\angle ACB = 90^\circ$. Z sumy kątów $\angle ABC = 180^\circ - 90^\circ - 26^\circ = 64^\circ$.

3. W czworokącie ABCD wpisanym w okrąg kąt A ma 101°, a kąt B ma 71°. Oblicz C i D.

Odpowiedź: $79^\circ;\ 109^\circ$

Kąty przeciwległe czworokąta wpisanego sumują się do 180 stopni. Odejmujemy od 180 podane kąty.

4. Cięciwy AB i CD przecinają się wewnątrz okręgu w P. Łuki AC i BD niezawierające pozostałych końców mają 52° i 72°. Oblicz kąt APC.

Odpowiedź: 62°

Kąt między cięciwami jest połową sumy miar wskazanych łuków: $(52 + 72)/2 = 62^\circ$. Można to uzyskać z sumy kątów trójkąta i twierdzenia o kącie wpisanym.

5. Wykaż, że suma miar przeciwległych kątów dowolnego czworokąta wpisanego w okrąg wynosi 180°.

Odpowiedź: 180°

Przeciwległe kąty są oparte na dwóch łukach, które razem tworzą cały okrąg. Suma ich miar jest połową 360°, czyli 180°.

6. Trójkąt ABC jest równoboczny, P leży na krótszym łuku BC jego okręgu opisanego. Wykaż $PA = PB + PC$.

Odpowiedź: $PA = PB + PC$

Punkty tworzą w kolejności A,B,P,C czworokąt wpisany. Twierdzenie Ptolemeusza daje $AP \cdot BC = AB \cdot PC + AC \cdot BP$. Wszystkie boki trójkąta ABC są równe dodatniej liczbie a. Dzielimy równość przez a i otrzymujemy tezę.

2 / Małe kroki

1. Kąt środkowy oparty na krótszym łuku ma 52°. Ile ma kąt wpisany oparty na tym samym łuku?

Odpowiedź: 26°

Kąt wpisany ma połowę miary kąta środkowego.

2. Odcinek AB jest średnicą okręgu, a C leży na okręgu poza A i B. Podaj miarę kąta ACB.

Odpowiedź: 90°

Kąt wpisany oparty na średnicy jest prosty.

Zadanie 3 jest oryginałem CKE; odpowiedź i rozwiązanie znajdują się na początku klucza.

3 / Rozgrzewka / 4 grupy

Każdy numer: 1 punkt; przy kilku odpowiedziach punkt za komplet poprawnych odpowiedzi. Czas: 5 minut.

Grupa A

1. Wpisany ma 26°. Ile ma środkowy na tym samym łuku?

Odpowiedź: 52°

Mnożymy miarę wpisanego przez 2.

2. Środkowy ma 62°. Ile ma wpisany na tym łuku?

Odpowiedź: 31°

Dzielimy miarę środkowego przez 2.

3. Jaki kąt wpisany jest oparty na średnicy?

Odpowiedź: $90°$

Połowa kąta półpełnego to 90 stopni.

4. Kąt czworokąta wpisanego ma $110°$. Ile ma przeciwległy?

Odpowiedź: $70°$

Od 180 stopni odejmujemy podany kąt.

Grupa B

1. Wpisany ma $27°$. Ile ma środkowy na tym samym łuku?

Odpowiedź: $54°$

Mnożymy miarę wpisanego przez 2.

2. Środkowy ma $64°$. Ile ma wpisany na tym łuku?

Odpowiedź: $32°$

Dzielimy miarę środkowego przez 2.

3. Jaki kąt wpisany jest oparty na średnicy?

Odpowiedź: $90°$

Połowa kąta półpełnego to 90 stopni.

4. Kąt czworokąta wpisanego ma $111°$. Ile ma przeciwległy?

Odpowiedź: $69°$

Od 180 stopni odejmujemy podany kąt.

Grupa C

1. Wpisany ma $28°$. Ile ma środkowy na tym samym łuku?

Odpowiedź: $56°$

Mnożymy miarę wpisanego przez 2.

2. Środkowy ma $66°$. Ile ma wpisany na tym łuku?

Odpowiedź: $33°$

Dzielimy miarę środkowego przez 2.

3. Jaki kąt wpisany jest oparty na średnicy?

Odpowiedź: $90°$

Połowa kąta półpełnego to 90 stopni.

4. Kąt czworokąta wpisanego ma $112°$. Ile ma przeciwległy?

Odpowiedź: $68°$

Od 180 stopni odejmujemy podany kąt.

Grupa D

1. Wpisany ma $29°$. Ile ma środkowy na tym samym łuku?

Odpowiedź: $58°$

Mnożymy miarę wpisanego przez 2.

2. Środkowy ma $68°$. Ile ma wpisany na tym łuku?

Odpowiedź: $34°$

Dzielimy miarę środkowego przez 2.

3. Jaki kąt wpisany jest oparty na średnicy?

Odpowiedź: $90°$

Połowa kąta półpełnego to 90 stopni.

4. Kąt czworokąta wpisanego ma $113°$. Ile ma przeciwległy?

Odpowiedź: $67°$

Od 180 stopni odejmujemy podany kąt.

4 / Znajdź błąd / 2 grupy

Po 1 punkcie za wskazanie błędu i 1 za poprawę z uzasadnieniem: 6 punktów na grupę.

Grupa A

1. Kąt wpisany ma $26°$.

Odpowiedź: $52°$

Środkowy jest dwa razy większy od wpisanego, nie dwa razy mniejszy.

2. AB jest średnicą, C leży na okręgu poza A i B.

Odpowiedź: $90°$

Średnicy odpowiada łuk 180 stopni; kąt wpisany ma połowę tej miary.

3. Kąt A czworokąta wpisanego ma $100°$.

Odpowiedź: $80°$

Kąty przeciwległe są dopełniające do 180 stopni, nie muszą być równe.

Grupa B

1. Kąt wpisany ma $27°$.

Odpowiedź: $54°$

Środkowy jest dwa razy większy od wpisanego, nie dwa razy mniejszy.

2. AB jest średnicą, C leży na okręgu poza A i B.

Odpowiedź: $90°$

Średnicy odpowiada łuk 180 stopni; kąt wpisany ma połowę tej miary.

3. Kąt A czworokąta wpisanego ma $101°$.

Odpowiedź: $79°$

Kąty przeciwległe są dopełniające do 180 stopni, nie muszą być równe.

5 / Matematyka w świecie

1. Na planie okrągłej areny kamera O widzi łuk AB pod kątem środkowym $52°$. Jaki kąt widzi obserwator C na przeciwległym łuku okręgu?

Odpowiedź: $26°$

Kąt ACB jest wpisany i oparty na tym samym łuku co AOB, więc ma połowę jego miary.

2. Dwa słupki A,B są końcami średnicy okrągłej ekspozycji. Trzeci słupek C stoi na jej obwodzie. Jaki kąt muszą tworzyć podpory CA i CB?

Odpowiedź: $90°$

Jest to kąt wpisany oparty na średnicy.

3. W płaskim modelu obserwacji trzy punkty A,B,C leżą na okręgu, a środkowy kąt AOB wynosi $52°$. C leży na większym łuku AB. Oblicz kąt ACB.

Odpowiedź: $26°$

Model korzysta z twierdzenia o kącie wpisanym: dzielimy podaną miarę przez 2.

4. Obserwator na obwodzie okręgu widzi krótszy łuk pod kątem $26°$. Odtwórz miarę środkową tego łuku.

Odpowiedź: $52°$

Odwracamy zależność: miara środkowa jest dwa razy większa od wpisanej.